

Előfizetési ár:

Egész évre	— — — 4 K.
Fél évre	— — — 2 K.
Negyed évre	— — — 1 K.
Egyes szám	— — 20 l.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérral, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. főerdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alko. ny-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kézelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Telefon az erdészeti szolgálatban. (Kolozs József.)
 A völgyzárók halászati hasznosítása. (Simonffy Gyula.)
 Az agancs preparálása, illetőleg a koponyacsont fehérítése és kezelése. (Gy. Takách Gyula.)
 Az állami alkalmazottak újabb beszerzési előlegéről.
 Gazdasági tanácsadó: A méhek költségrohadása. (Ignác Sándor.) — A ka ppanozás, mint felesleges állatkinzás. (Bászel Elek.) — A tojás eltartása.
 Különfélék: Halálozás. — Szőkevény hadifoglyok elfogása. — A mesterséges keltetés. — Newyork. — Hány ló van a világon. — London lakosainak száma.
 Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» közleményei: Nyugtázás.
 Hivatalos közlemények: Hirdetmény erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében. — A kincstári erdészeti személyzet által legeltethető állatállományok normáljóság egységeiben való megállapítása.
 Változások az erdészeti szolgálat köréből.
 Előfizetési díjak nyugtázása.
 Szerkesztői üzenetek.

Telefon az erdészeti szolgálatban.

Nagyobb kiterjedésű s rendszeres gazdasági üzem alatt levő erdőbirtokok kezelését nagy mértékben megnehezíti az a körülmény, ha az erdőbirtok az erdőgondnokság székhelyétől nagy — 30—50 kilométernyi — távolságban fekszik. Az erdőgondnok, irodai teendői miatt, nincs mindig abban a helyzetben, hogy az erdőgondnokság kerületében tartózkodjék. Sok esetben küldöncz útján kénytelen az altiszti személyzettel érintkezni. Az ilyen érintkezés azonban, eltekintve az évente küldönczbérekre fordított tetemes kiadásoktól, sok esetben nagy hátránnyal jár.

Így példának okáért, ha az erdőgondnokság kerületében tutajozási üzem is van, sokszor megtörténik, hogy a gátvizadás idejét különböző okoknál fogva meg kell változtatni s a küldöncz későn érkezvén, a korai vagy késői gátvíz folytán, tutajelzárások keletkeznek. Ezeknek szétbontása természetesen nagy idővesztéssel és költséggel jár. Vagy pl. tűzveszély esetén az erdőőrök által leküldött munkás többnyire, sőt lehet mondani, mindig későn érkezik meg és a kiküldött segély már késő.

Természetes, hogy egy nagy, rendszeresen kezelt erdőbirtoknál az évente küldönczbérekre fordítandó kiadás tetemes összeget képvisel.

E kiadások megtakarítása és egyéb okok indították a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságot már az 1897 év elején arra, hogy kerületében a telefonhálózat létesítése iránt a kellő lépéseket megtegye.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha a telefonhálózat berendezéséről és felállításáról egyet-mást közlök.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó vaséri m. kir. erdőgondnokság területe 30,954-89 kat. hold. Az erdőgondnokság székhelye Felsővisó. A gondnokság legalsó része (első védkerület) a községtől 17 kilométernyire, legtávolabb fekvő védterülete pedig 40 km-nyire esik.

Elképzelhető, hogy ily körülmények között milyen előnnyel és fontossággal bír a távbeszélőhálózat.

Az egész felállítás, berendezés stb. 2518 koronába került.

A vonal hossza 38,3 km. Állomások: a) Felsővisón, az erdőgondnokság irodájában egy végállomás; b) a makkerlői gátnál szintén egy végállomás; c) e kettő között van két állomás; és pedig Fajmán a központi átkapcsoló állomás és Bárdón egy állomás; d) egy mozgó állomás, mely útközben bárhol bekapcsolható. Összesen van tehát négy állomás és ezenkívül egy hordozható mozgó-állomás.

I. Egy állomáshoz a következő berendezés kell:

1. 1 darab inductiós áramú 1. számú fali telefonkészülék, universal transmerrel, hangosan beszélő szén-mikrofonnal, inductiós kettős csengővel, inductiós tekerccsel, 3 mágneses inductorral, önműködő kikapcsolóval, 1 db hallgatóval, zsinórral. Minden fémalkatrész alanyozva, fényezett diófa-szekrénybe szerelve	80— K
2. Két db teljesen felszerelt telep 2—2 Leclanché elemmel, szekrényben négy koronájával	8— «
3. Egy db földvezeték, tiszta vörösréz-lemezből, vörösréz-sodrony összekötéssel	4-20 «
4. Egy villámhárító az épületeken kívül, palára vagy fára szerelve, pléhdobozban, vastartókkal	4-60 «
5. 30 m elszigetelő-sodrony belső vezetékre 8 fillérjével	2-40 «
Egy állomásnál	99-20 K
Tehát 4 állomásnál	396-80 «

II. Egy mozgó-állomás (hordozható telefonkészülék) mely útközben bárhol bekapcsolható, teljes felszereléssel	100.— K
III. A központi állomásnál kell:	
1. Fajnáól-Bárdóig (8 km) egy külön vezeték 18 K-val	144.— «
2. 128 db porzellán elszigetelő 30 fillérijével	38·40 «
3. 128 db tartóhoz szükséges vas 8 fillérijével	10·24 «
4. Két teljesen felszerelt Leclanche elem .	4.— «
5. Központi átkapcsoló	60.— «
IV. Az egész vonal hossza 38·3 km; erre kell ónozott és edzett öntött acél sodrony (1·8 mm-es) 18 koronájával.....	689·40 «
V. 650 db porzellán-elszigetelő 30 fillérijével ..	195.— «
VI. 650 db tartóhoz szükséges vas 8 fillérijével .	52.— «
VII. Apróbb kellekek és elszigetelő anyagok ..	20.— «
VIII. Két kilométer tartalék-sodrony a szabad vezetéknél előforduló szakadások javítására 18 K-val	36.— «
IX. 650 db telefonoszlop termelési bére 32 f-vel	208.— «
X. 650 db oszlop felállításához, a gödrök kiásásához, a porzellán-szigetelők elhelyezéséhez, a vezetékek elkészítéséhez felvétetik	220.— «
XI. 650 db telefonoszlop szállítására, széthordására (a megfelelő helyekre), továbbá a felszerelési tárgyak vasuti stb. szállítási költségeire felvétetik	122.— «
XII. 650 db II. osztályú rudfa tőára az akkori erdőtermény árszabály 37. tétele szerint (I. távolsági osztály) 38 f-vel — 10 % = 34·2 fillérijével összesen tehát ..	222·30 «
Összes költség	2518·14 K

Egy kilométerre eső költség tehát $2518·14 : 38·3 = 65$ K 75 f. Természetes, hogy ott a hol a munkálatok nem szegődött, hanem magán munkásokkal fogatosítottak, a költség aránylagosan nagyobb.

A távolságok a következőképen oszlanak meg:

Felsővisó-Makkerlő = 38·3 km. Ezen a két helyen állított fel a két végállomás.

E kettő közé esik Fajna és Bárdó.

Fajna és Bárdó közötti távolság 8 km.

Az összes berendezési tárgyak az «Egyesült villamossági részvénytársaság»-tól szereztettek be (Budapest, VII., Munkás-utca 12—14. sz.).

Az egész felállítás stb. 1½ hónapot vett igénybe.

A telefon-hálózat létesítésére nyerendő engedély ki-
szközlésénél követendő eljárást az alábbiakban ismer-
tetem.

A költségvetés felterjesztése és a földmivvelésügyi m.

kir. Minister úr által adott építés-engedélyező rendelet vétele után szükséges még a kereskedelemügyi m. kir. Minister úr erre vonatkozó engedélye is.

A távirdák, a távbeszélők és villamos jelzők felállítás, berendezése és üzletben tartása az államnak fenn-
tarott jogok közé tartozván, a távbeszélő berendezésére
és építésére vonatkozó tulajdonképeni engedélyokiratot
a kereskedelemügyi Minister úr, az 1888. évi XXXI. t.-cz.
és az 1890. július hó 18-án 23,445/V. szám alatt kiadott
rendelet alapján adja meg.

Ezen engedélyokirat megszerzése czéljából mindenek-
előtt a m. kir. államépítészeti hivatalnak hivatalos nyilat-
kozata szerzendő meg arra nézve, hogy a felállítandó
telefonhálózatnak az állami közút felett leendő átvezetése
és az oszlopoknak az állami közút mellett leendő felállítás
a közlekedésre stb. akadályt nem okoz.

Az erre vonatkozó kérvényhez, illetőleg hivatalos meg-
kereséshez melléklendő a távbeszélő iránynyom terveze-
tének vázlatrajza (méréze 1 : 75,000), mely vázlatrajzon
ki kell tüntetni:

- a) a tervezett távbeszélő irányát;
- b) az erdőgondnokság határvonalát;
- c) az esetleges községi utat;
- d) a felállítandó állomások helyét;
- e) feljegyzendő egyuttal az egész távbeszélő vonal
hossza is.

Az államépítészeti hivatalnak megküldendő továbbá
ezenkívül az illető község határában fekvő m. kir. erdő-
gondnoki iroda-épületre vonatkozó kataszteri vázlatrajz
is (1"=40°), melyen egyuttal a létesítendő távbeszélő
iránya is megjelölendő.

Ezen a második vázlatrajzon kitüntetendő:

- a) az illető község fekvése;
- b) esetleges községi út;
- c) az állami távíró vonal;
- d) az állami távirdahivatal;
- e) az erdőgondnokság irodája.

A m. kir. államépítészeti hivatal, megvizsgálván a
küldött vázlatrajzokat, kiállítja a fentebb említett hiva-
talis nyilatkozatot, mely nyilatkozatot a vázlatrajzokra
is rávezeti.

Az államépítészeti hivataltól megszerzett hivatalos
nyilatkozatot, a két vázlatrajzzal együtt ezután az illető
kerületi posta- és távirda-igazgatóságához kell benyújtani.

Benyújtandó ezenkívül a községnek arra vonatkozó
nyilatkozata is, hogy a távbeszélőhálózat felállítás ellen
kifogása nincsen.

A posta- és távirdaigazgatóság terjeszti fel ezek után,
a maga véleménye kíséretében, az összes okmányokat a
kereskedelemügyi m. kir. Minister úrhoz, kinek leérkező
engedélyokirata alapján azután az építés fogatosítható.

A vaséri m. kir. erdőgondnokság kerületében létesített
telefon 1897. évi novemberben adatott át a használatnak
s november hó 15-én hangzott el az első «Halló!»

A völgyzárók halászati hasznosítása.

Irta: *Simonffy Gyula.*

(Folytatás.)

A vízi rovarok közül igen fontos tápláléka a pisztrágnak a *Trichopterus* és mint keresett és kedves eledel még ennél is fontosabb a *Tendipedidák* álczája, bábja és a kifejlett állat. Ezek megőrölt részeivel sokszor merőben telve van a pisztrángok gyomra. Ezen csoportok álczáinak és bábjainak felvétele részint a meder talajából, részint midőn az érett bábok a víz felszínére igyekeznek, magából a vízből történik. Tapasztalták azt is, hogy egyes lárvákat kőből, homokból, levélből s farészecekből alkotott házikójuk (lárva-köpenyük) sem védi meg a pisztrángok falánkságától.

A pisztráng mohó táplálékfelvételével van összefüggésben az a tapasztalat is, hogy a pisztrángok gyomrában az állati táplálék mellett növényi részeket, fűvet, mohát, algákat találnak. Ezek mind a táplálékkal együtt kerülnek a pisztráng gyomrába.

A táplálék felvételének mikéntjére és helyére nézve a tett megfigyelések alapján megemlíthetjük még a következőket: A völgyzárókban a pisztrángok gyomra és belei mindig telve voltak táplálékkal; a völgyzárók minden időben bőséges táplálékot nyújtanak, tavasszal inkább a partokon és a patak torkolatánál, nyáron és ősszel ezen kívül a szabad vizeken és a víz felett, télen a völgyzárók mélyén és a part meredek lejtőjén. A westfáliai völgyzárókból kifogott pisztrángok minden időben erős, jól táplált példányok voltak.

Thienemann figyelmeztet arra, hogy miután a pisztráng, különösen fejlettebb korában, nem planktonevő, ha valamely pisztrángos völgyzáróban a sokszor igen számottevő planktonprodukcziót ki akarjuk használni, közvetítő halakkal népesítsük azt be. Ilyen hal pl. a ponty, a mely a hidegebb vizű völgyzárókban természetűl fogva teljesen hiányzik. Ha pontyot telepítünk tehát oda, azok, mint planktonevők, a tó ebbeli termőerejét a maguk javára fordítják, de ők maguk aztán a ragadozó pisztrágnak lesznek zsákmányává. A ponty betelepítésével ily módon a völgyzárók halászatából befolyó jövedelmet igen lényegesen lehet fokozni.

A völgyzárók benépesítése. Azon kérdésre nézve, hogy valamely újonnan létesített völgyzárót milyen halfajjal népesítsünk be, a mennyiben kifejezetten pisztrángos jellegű völgyzáróról van szó, a természet nyújt legjobb útmutatást. A tápláló patakokból bevándorló halállomány maga azonban nem elégséges a völgyzáró teljes gazdasági kihasználásához; hogy ezt elérhessük, a pisztrángfélék mesterséges tenyésztéséhez kell folyamodnunk s a völgyzárót mesterségesen kell népesítenünk. Ha a tápláló patakok és a völgyzáró egy birtokos (vagy bérlő) kezében vannak, akkor legolcsóbb és legcélszerűbb mód lesz zsenge ivadékot helyezni a patakokba; az fölnevekedve, lassanként levándorol s benépesíti a völgyzárót. Ellenkező esetben, ha csak a völgyzáró felett rendelkezünk, akkor csakis jól fejlett, erős egynyaras ivadékkal népesítsünk, mert a zsenge ivadék a kifejlett pisztrángoknak jórészt zsákmányává válhat.

A tekintetbe jövő 3 pisztrángféle közül a pataki saibling bizonyult a legkevésbé megfelelőnek, leghelyesebb a sebes pisztrángot nagyobb számban, a szivárványosat kisebb számban tenyészteni. 2—3 év múlva a fogási eredmények megmutatják, hogy melyik a legmegfelelőbb halfaj. A népesítésre szolgáló egyedek számát természetesen nem lehet általánosságban előírni, mert ez egyrészt a tápláló patak levándorló halmérségétől, másrészt a völgyzáró termőképességétől függ. Ha az évi halhústermést hektáronként átlag 25 kg.-ra becsüljük s ezen az alapon számítunk, úgy (a westfáliai völgyzáróknál) legtöbb esetben helyes úton fogunk haladni. Egyébiránt néhány évi kísérletezés után a megfelelő népesítést esetről-esetre mindig meg fogjuk tudni határozni.

Pisztráng mellett járulékhalként leghelyesebb először a *czompót* alkalmazni. A compó aránylag a hidegebb salmonidás völgyzárókban is jól tenyészik, fejlődik, nem túlságos nehéz a kihalászásra, az ára pedig elég jó.*

A többi halféle (ponty, aranyorfa stb.) a salmonidás völgyzárókban nem annyira mint tenyészhal, hanem csak mint a pisztráng takarmányhala jön számításba. Nem szükséges azonban — még az olyan völgyzáróknál sem, a melyekben a pisztráng kísérő hala, a fürge cselle és botos kölönte hiányzik — az üzembevétel alkalmával ezeket a halakat mindjárt betelepíteni. Igen sok völgyzárónál éveken át a pisztráng teljesen kihasználja és jól értékesíti a völgyzáró apró állatvilágát. Csak ott, a hol a hozam tekintetében az első évek után erős visszaesés mutatkozik, lesz célszerű a pontyféléket takarmányhalképen betelepíteni és így indirekt úton értékesíteni a tó apró állatproduktumát. Különösen a kisebb völgyzáróknál, viszonylag terméketlen talajon lesz szükséges az ilyen betelepítés.

A takarmányhal és tenyészhal közötti helyes arányszámot a tapasztalat fogja megmutatni. Általában a takarmányhal mennyisége 50%-ra is felmehet. Ajánlatos a takarmányhalakat mint ivarérett ivó anyahalakat vagy legalább mint 1—2 nyarasokat behelyezni. Az anyahalak a szélvizeken megívznak, zsenge ivadéuk pedig a víztükör nyári fokozatos sülyedésével a pisztrángok zsákmányává vált.

A mi a ragadozó halakat illeti, értékes salmonidás völgyzáróba az alsóbb szintájak ragadozó halait, a melyeknek a csuka és a csapósüger, betelepíteni nem szabad. Különösen áll ez az utóbbira és pedig azért, mert hamarosan uralomra jut s teljesen elűzi a pisztrángot.

Németországban egyes tógazdák e ragadozó halak betelepítését akkor látták szükségesnek, a midőn valamely tóban a pisztrángfélék számának megapadása után az értéktelen fehérhalak elszaporodtak. A betelepítés eredménye az volt, hogy a ragadozók nemcsak a fehérhalak, hanem a pisztráng ivadékát is kipusztították. Az egyidejűleg betelepített ponty és czompó elég jól fejlődött ugyan, de tovább tenyészteni nem tudták őket. Jegyezzük meg azonban, hogy itt mindig rendszeresen, illetve

* Különösen Németországban.

évenként le nem csapolható völgyzárókról és tavakról van szó, a hol tehát a birtokos kvázi tehetetlen a túlszaporodó ragadozó halakkal szemben. Általában véve, a mely pisztrángos völgyzáróba az említett ragadozó halak betolakodnak, az mindjárt veszít értékéből; ilyen körülmények között a vizet alaposan meg kell halászni és a sügér-ikrát, a mit ívás idején könnyűszerrel lehet gyűjteni,* tűzzel-vassal pusztítani kell. Nem számíthatunk ily vizekben a pontyfélék természetes tovább tenyészetére sem s így a halasvíz termőerejét kihasználándó, nem marad más hátra, mint kétnyaras, lehetőleg erősen fejlett pontytyal — a melynek a ragadozók már nem árthatnak — néposítani az illető halasvizet.

A völgyzárók halainak ellenségei és betegségei. A megfigyelés alatt álló völgyzárókban a halak jelentékeny ellenségeként lépett fel a szürkegém (*Arder cinerea L.*), igen «gyanusnak» találták az erdei baglyot is, a mely ívás idején előszeretettel repkedett a pontyok ívóhelye körül.** Gombabetegségek s paraziták igen ritka esetben léptek fel és csak szórványosan.

(Folyt. köv.)

Az agancs preparálása, illetőleg a koponya-csont fehéritése és kezelése.

Irta: Gyöngyöshalászi Takách Gyula.

Minden igaz vadászember előtt az elejtett vad legdrágább, legértékesebb része: a troféa. Ez az, a miért fáradunk, küzdünk, áldozunk és sóvárgunk, — ez az, a mit sirunkig becézve, szeretettel őrizünk. Édes emlékeink letéteményese, izgalmas kalandjaink édes emléke a troféa. Ki ne volna tehát elkéseredve, ha egy gyönyörű troféáját valaki ügyetlen és helytelen lefűrészeléssel vagy preparálással elrontja?

Hogy ez a vadász-keserőség minél ritkábban forduljon elő vagy épen meg is szűnjön, leírom röviden a troféák preparálása körüli helyes eljárást.

Ha egy agancsos vagy kampós vad terítékre kerül, mindenekelett kérdezzük meg annak elejtőjét, tulajdonosát, hogy egész koponyával vagy kis koponyával óhajtja-e a troféát. Ha egész koponya kívánatik, akkor éles késsel jobbról, balról a száj esücskeiktől felhasítjuk a bőrt és húst egész a nyúlt agyig s a koponyát az egész alsó állkapocs hátrahagyásával lecsavarjuk, lefejtjük.

Ezután egy késsel kifejtjük a két szemgolyót s a koponyát alulról, fűrész segélyével meglékeljük s az agyvelőt eltávolítjuk. Ha ezzel készen vagyunk, hideg vízbe többször jól bemártogatjuk a koponyát, hogy a véredényekből kiömlött vért a víz kiszívja. Ha ezt elmulasztjuk, a vér beveszi magát a csont rostjai közé, a főzés által teljesen megbarnul s vegyi eljárás nélkül el nem távolítható. Mikor a vér teljesen kiszívódott, felteszszük az agancsot főni. Erre a célra választunk egy olyan

* Miután ikráját a növényzetre és gyökérrostokra csoportosan rakja le, sok helyen csalogató rostokat is alkalmaznak.

** Megjegyzendő, hogy a ruczafélék, vöcskők, buvárok stb., a sikló kígyó szintén ellenségei a halaknak, nem is szólva a rovar-ellenségekről.

lábast vagy üstöt, a melybe az agancs a rózsákon felül belefér. Az agancsot feltámasztjuk egy-két darab fával, hogy a lábashoz vagy üsthöz ne érjen. Az üstbe annyi vizet öntünk, hogy a rózsák alsó fele még bent legyen a vízben. Ezután veszünk finom fa-hamut vagy mosószódát s a hamuból őzagancs- vagy zergekampóra két evő, szarvas-agancsra öt-hat evőkanállal, szódából mogyoró-, illetve diónagyságot teszünk a vízbe. Így hagyjuk az agancsot mindaddig főni, míg a szőrös bőr (a világért sem szabad a bőrt a koponyáról előre lenyúzni) a koponyától el nem válik s magától fel nem kunkorodik egész a rózsatöveig. Ekkor kivesszük s a gőzölgő bőrt egy harapófógóval vagy ruhával megfogva lehúzzuk. Ha jól a víz alá került az egész rózsatő: a bőr szépen elválik a rózsától s kés nélkül lefejtethető. Zergénél különösen vigyázzunk s addig főzzük, míg a szarv alól a bőr szépen ki nem húzható. Késsel nem szabad lefejtetni, mert megsértjük a szarv lágy alsó részét, vagy pedig sok bőrt hagyunk alatta, a mi romlandó és idővel pompás molytanya.

A kifőzésnél sokkal ajánlatosabb a hamu, mint a szóda használata, mert ha a hamuból egy kicsit többet veszünk is, nem árt, míg a szóda eleszi a varratokat s megtámadja a koponya egész felületét. A hamuból vagy szódából képződött lúg a koponyából kicsapja a zsiradékot s szappanná változtatja. Ügyelnünk kell arra is, hogy a rózsákat el ne lepje a víz, mert akkor ezek is megfakulnak, a mi azonban csak a szóda használatánál fordul elő. Ha van időnk hozzá, csináljunk hamuból gyenge lúgot s a leszűrt liszta lúgban főzzük ki a koponyát.

Ha a vadász kis koponyával, fél koponyával óhajtja diadaljelvényét eltenni, akkor a nyúlt agynál kezdve lefelé haladunk a bőr felmetszésével, úgy, hogy a szemnyílás felső szegletéhez jussunk. A szem alsó szegleténél folytatjuk tovább a metszést az orresont közepéig. A másik oldalon ugyanezt a műveletet hajtjuk végre, míg a két metszés az orresonton össze nem ér. Ezt az előzetes munkát azért kell végeznünk, hogy a fűrészszel könnyen dolgozhassunk, mivel a nyers bőrt a fűrész nem fogja. A mint ez a nyúzó mesterség készen van, elővezszük a fűrész (közönséges rámás fűrész) s a vad fejét oldalt fektetvén, úgy helyezük a szemnyílásra, hogy mindkét esücskét érintse. Ebben az irányban a metszési felületet követve, addig fűrészselünk, míg az orresont közepéig nem jutunk. Azután átfordítjuk a vad fejét s a másik oldalán ugyanezt a munkát végezzük. Most már a levágandó koponya csak fent, a nyúlt agynál függ össze egy darabon, honnan egy felülről lefelé hatoló fűrészeléssel — a vad fejét az orrczimpákra állítva függőlegesen — elszabadítjuk. Az agyvelőt kiszedjük, a kifolyt szemgolyókat — nehogy a bennök lévő sok festékanyag a koponyát megfogja — eltávolítjuk, vízbe áztatjuk s a fent elöadott módon kifőzzük.

Kifőzés után az egész koponyát szorgosan megtisztogatjuk a reá tapadó hártáktól, idegektől, kimetszünk mindenféle porcogót s az orrban levő takhártákat. Mikor ez mind rendben van, veszünk egy kefet (körömkefe), szappant s langyos vízben, az egész koponyát jól megsikáljuk s kiteszszük a napra száradni.

Ha a fenti eljárást helyesen alkalmaztuk, a koponya megszáradás után gyönyörű, ragyogó hófehér lesz. Ha az agancs sáros, vagy a lefürészelésnél véres lett, a kút alá tartjuk s a véres helyeket, ha a víz nem venné le, egy ruhával párszor megérintjük; a sárt a reá húzott víz szépen leviszi. Az agancs rovátkái, gyöngyei között levő fakérget kipiszkálni, az agancsot lekefélni nem szabad. Ezáltal igen sokat veszít eredetiségéből és értékéből. Hasonlóképp nem vadászias, nem szakzerű eljárás a koponyát üvegpapírral kifényesíteni vagy az agancsot olajjal, firniszszel bekenni. Legszebb, legértékesebb a troféa, ha természetes!

Ha a napon megszáradt koponyaesont nem hófehér, hanem üveges foltok vannak rajta, ez annak a jele, hogy nem alkalmaztunk elegendő erős lúgot, s oldatlan zsúrészecskék maradtak vissza. De ez nem baj, mert könnyű rajta segíteni. Csinálunk egy kis gyöngö hamulúgot s abban pár percig forraljuk. Vigyázni kell azonban, hogy hamu ne jusson az edénybe, mert a hamu most már megfogja a koponyát.

Ha a napon megszáradt koponya homályos fehér, olyan, mintha meszes volna, akkor igen erős volt a lúg, sok hamut vagy szódát tettünk a vízbe, vagy túlsoká forraltuk a koponyát s a lúg megtámadta, feloldotta a csont felső fényes rétegét. Ez már baj, mert ezen bajos segíteni másként mint üvegpapírral. A legnagyobb kár azonban akkor esett meg, ha erős lúgban túlsokáig forraltuk a koponyát, annyira, hogy nemcsak a felsőkérget, de a koponyavarratokat is megtámadta s a koponya a közepén 1—2 milliméterre szétnyílik vagy éppen kétfelé esik. Nem egy példa van erre már a vadászéletben.

A vadász nomád életében előfordul az az eset is, hogy nincs kéznél olyan edény, — még lavoír sem — a miben a koponyát ki lehetne főzni s a kifőzéssel hetekig, a vadászat befejeztéig várni kell. Ilyen kivételes esetekben természetes, hogy el kell térnünk a regulától. A kis vagy nagy koponyával levágott fejet szépen lenyúzzuk s lehetőleg megtisztítjuk mindenféle romlandó anyagtól, nem feledkezve meg az agyvelő kiszedéséről, a mi, ha bent marad, az egész koponyát zsírossá, sárgává teszi. Az így letisztított koponyát azután egy *tiszta* vízbe mártott *tiszta* ruhába begöngyöljük és hűvös helyre teszszük, nehogy a nap érje s a csonthártján levő zsiradék felolvadjon s beszívja magát a koponya likacsába. Az ilyen zsírtól telerakódott csont megfehérítése nagyon nehéz. Azért nem szabad soha — a leírt kényszerhelyzetet kivéve — a bőrt előre, a főzés előtt lenyúzni. El nem szabad azonban feledni a lenyúzott koponyát a ruhába csavarás előtt hideg vízben jól kiáztatni, hogy a vértestecskék kiázzanak belőle.

Ha egy hosszú idő múlva feltalált vadnak a koponyáját óhajtjuk megfehéríteni vagy egy öreg, rosszul kifőzött fekete koponyát akarunk rendbe hozni, az eddig felsorolt eljárással már nem érünk célra. Itt már a következő kémiai eljárásnak van helye: Valamely drogériából hidrogénperoxidot szerzünk be s abból 5 %-os oldatot (5 rész hidrogénperoxid, 95 rész víz) készítünk. A koponyát belehelyezzük s a szükséglet szerint $\frac{1}{2}$ —1—2 napig benne hagyjuk. Mikor a koponya már fehér s az oldatban

és koponyán az apró buborékképződés megszűnt, kivesszük, vízzel jól leöblítjük és megtöröljük. Ezzel az eljárással a legesűfabb, barna koponyából hófehéret csinálhatunk. Nagyon kell azonban vigyázni, hogy a rózsák bele ne érjenek az oldatba, mert azokat is teljesen megfehéríti.

Egy jól preparált, kifőzött koponyát, ha az idők hosszú során megsárgul vagy megbarnul, nem szükséges hidrogénperoxiddal kezelni, hanem egyszerűen szappanos kefével jól megsikáljuk s langyos vízben jól leöblítjük. Olyan lesz az, mint új korában volt.

Az agancsra rakódott por a gyöngyök, rovátkák közül sem ruhával, sem kefével ki nem tisztítható. Ettől a szürke porrétegtől a legkönnyebben úgy szabadulunk meg, ha az agancsot zuhany alá tartjuk. A zuhany vére szépen kimossa, anélkül, hogy az agancs színének ártana, csak nem szabad lemosni. A vizes agancsot egy tiszta ruhával megnyomogatjuk — nem töröljük — és felakasztjuk. Olyan lesz az agancs, mintha csak most került volna be az erdőből, sőt még a kedves, bögési pézsmailat is újra felszabadul s napokig terjeng a szobánkban.

Mielőtt letenném a tollat, megemlítem még, hogy miképp óvhatjuk meg lakásunkat a molyok seregétől, a mi minden troféás lakás átka. A molyok legszívesebben tenyésznek az őzagancs rózsái alatt és között, zergekampóknál a tülök és szarvasap között és az agancstábla és koponya között, hol mindenütt talál annyi bórreszeseket, hogy azon megél. Szarvasagancs-rózsák alatt, mivel nem elég öblös a tanya, ritkán maradnak meg. A rózsákat és különösen a rózsák alatt levő mélyedést, valamint a táblára, erősítés előtt a koponya alsó részét kenjük be jó arzénikum-oldattal, — ha ez nincs, erős szublimátoldattal s nem lesz egy molyunk sem, a mi az agancsról bejut a bútorba, ruhákba, mérhetlen károkat és bosszúságot okozva.

Az állami alkalmazottak újabb beszerzési előlegéről.

A beszerzési előlegek engedélyezéséről az az egyszeri háborús-segély engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslat intézkedik, a melyet az országgyűlés képviselőháza már elfogadott ugyan, de a mely még törvényerőre nem emelkedett. Minthogy azonban a beszerzési előlegek a nyár folyamán és ősz elején használhatók fel legcélszerűbben az elsőrendű életszükségleti cikkek beszerzésére, azért a minisztertanácsnak 1916. évi július hó 21-én hozott határozata alapján a kormány már most kiadta a beszerzési előlegek engedélyezésére és azoknak visszafizetésére vonatkozó rendelkezését, a melyet főbb vonásaiban az alábbiakban ismertetünk.

Beszerzési előlegben részesíthetők mindazok az állami alkalmazottak, a kik részére egyszeri háborús segély jár. A havibér, hetibér, vagy napibér mellett alkalmazott díjnokok, altisztek és szolgák közül azok, a kiknek még nincs egy évi jó szolgálatuk, beszerzési előlegben csak abban az esetben részesíthetők, ha a beszerzési előlegnek engedé-

lyezését különös méltánylást érdemlő körülmények indoklják és ha arra egyébként is érdemesek.

A beszerzési előleg engedélyezését nem akadályozza az a körülmény, ha az állami alkalmazott fegyelmi eljárás megelőző vizsgálat, vagy fegyelmi eljárás, vagy fegyelmi ítélet hatálya alatt áll; azonban olyan alkalmazott részére, a ki állásából és fizetésétől fel van függesztve, nem lehet beszerzési előleget engedélyezni.

A beszerzési előleg összege semmiesetre se haladhatja meg annak az összegnek a felét, a mely az alkalmazott részére egyszeri háborús-segély címén engedélyezhető lesz. Általános irányelvül szolgál az, hogy a nőtlen állami alkalmazottak a háborús-segély harmincz százalékát, a két családtaggal bírók annak negyven százalékát, a több tagú családfejek pedig ötven százalékát fogják kapni. Az előlegkérés bélyegmentes bejelentés alapján történik, ezt azonban csak formai tekintetből kívánják meg és a bejelentett jogos igény mindenkinél kielégítést fog nyerni. A kormányrendelet utasítja az utalványozó hatóságokat, hogy az augusztus elsejével kezdődő és legfeljebb szeptember végéig terjedhető bejelentéseket a fentemlített százalékos arány figyelembe vétele mellett saját hatáskörükben mielőbb folyósítsák. Mivel a beszerzési előleg csak a november elsejétől járó háborús segély mérvéhez alkalmazkodik és az időközben bekövetkező kinevezés vagy előlépés folytán beálló magasabb fizetéshez képest a segély is emelkedni fog, de ez a kinevezéseknél kiszámíthatatlan, az előléptetéseknél pedig annak megállapítása sok munkával jár, ezért, hogy az előleg kifizetésében késedelem ne történjék, annak megállapítására nézve az augusztus elsején felvett fizetés irányadó. Az alkalmazott által 1916. évi október hó végéig fel nem vett beszerzési előleget nem szabad többé kifizetni.

A rendelet a múlt évben adott és fedezetlenül maradt előlegekre nézve elrendeli, hogy az ezek terhére előjegyzett levonásokat november elsejével a hatóságok további intézkedésig szüntessék be, a most felveendő előleget pedig tizenkét egyenlő havi részletben november elsejétől kezdve az illetőktől vonják le. Azok az állami alkalmazottak, a kik illetményeiket, félhavi, vagy heti részletekben kapják, a beszerzési előleget is 24 félhavi, illetőleg 52 heti egyenlő részletben tartoznak november elsejétől kezdve visszafizetni.

A beszerzési előleget lefoglalni nem lehet és az alkalmazott elhalálása esetén az özvegyi nyugdíjat sem lehet vele megterhelni.

Gazdasági tanácsadó.

A méhek költésrothadása. A költésrothadás nem új dolog s ma már nincs is olyan méhészt, a ki ne hallott volna e pusztító betegségről; mégis kevésbé óvatosak és kevésbé védekeznek e betegséggel szemben, pedig akárhányszor, egy kis óvatossággal könnyen elkerülhető volna a baj. Ez a betegség majdnem mindig abból származik, hogy a méhészt vigyázatlanságból behuzolja a saját méhesébe. Különösen a kezdő méhészeknél szokott ez

meg történni, a kiknek nincs tudomásuk arról, hogy a méhészetben még ragályos betegség is van; ezért a kezdők összevásárolnak mindenféle eszközöket, rajokat stb. olyan helyekről, a hol betegség pusztít. Ezért azok a kezdők, a kik méhésztel akarnak foglalkozni, előbb mindig kérdezzenek meg egy ismerős méhészt, hogy mit szól hozzá, hogy ha ilyen és ilyen körülmények között megkezdéné a méhészetet. Ha pedig nincs az illetőnek olyan ismerőse, a kihez bizalommal fordulhatna jótanácsért, akkor forduljon a kerületi m. kir. méhészeti szaktanárhoz s tőle kérdezze meg, hogy honnan szerzethetne be egészséges méheket és eszközöket. A szaktanár a legnagyobb lelkiismerettel olyan egészséges méhtelepről fogja ajánlani a beszerzést, a hol semmiféle betegség sem pusztít.

A költésrothadás elkerülésénél azonban nemesak erre kell ügyelnünk, hanem arra is, hogy használt kaptárakat vagy eszközöket, mézet stb. csak olyan helyről vásároljunk, a hol meggyőződünk arról, hogy ott soha semmiféle ragályos betegség nem volt. Azokat a méheseket, a hol tudomásunk szerint ragályos költésrothadás dúl, jelentsük be a községi előjárásnak, a mely az 1894. évi XII. t.-cz. 60. §-a értelmében, a ragályos költésrothadásban szenvedő méhesaladokat tartozik azonnal lekenezni.

A költésrothadásnak kétféle betegsége szokott előfordulni: az egyik könnyebb, a másik súlyosabb természetű. A könnyebb természetű betegséget rendszeren az okozza, hogy nyáron át a nagy zivatarokban sok méh elpusztul, a zivatar után pedig hirtelen lehül a levegő; a megmaradt méhek a kaptárban összehúzódnak és ezáltal a hátulsó fiasítási lépek, a melyekről lehúzódtak, melegítés nélkül maradnak; így azután a fődött fiasítás megfázik. A meghülés azonban bekövetkezhetik akkor is, ha pl. 10 fok R. melegenél kisebb hőmérsékletben szedjük ki a kaptárból a fődött fiasítást.

Az ilyen könnyebb természetű betegségnél, melyet még sikeresen lehet gyógyítani, az a legfőbb, hogy azt idejekorán felismerjük, mert, ha hamarosan nem segítünk, akkor kifejlődhetik a súlyosabb természetű ragályos költésrothadás, a melyet, ha elhatalmaskodik, lehetetlen gyógyítani.

Ezért szükséges, hogy nyáron át, a mikor néha-néha kiszedjük a méheket átvizsgálás végett, ne csak azt nézzük meg, hogy megvan-e az anya, vagy van-e friss pete stb., hanem figyeljük meg a fődött fiasítást is, hogy nem veszünk-e rajta észre valami rendellenességet. Ha azt látjuk, hogy a fődött fiasítás födele nem úgy néz ki, mint pl. a szépen, egyenletesen pirított kenyér lapja, hanem imitt-amott jóval sötétebb foltok mutatkoznak rajta, a sejtek födele pedig, mely a fiasítást borítja, be van horpadva, vagy esetleg egy kis lyuk van a sejt födelén, ott már gyanús a fiasítás, miért is bontsuk fel az ilyen sejtek közül néhánynak a födelét és tüvel, vagy kés hegyével emeljük ki a sejtben lévő bábót megvizsgálás végett. Az ilyen kiemelt méhek, ha már nem él, rendszeren fénytelen rothadt fekete színe szokott lenni. A baj könnyebb felismerése ezéjéből, egy gyanús sejt mellett nyisunk fel egy egészségesnek látszó sejtet is és akkor meg

fogjuk látni az egészséges és az elpusztult sejt közötti különbséget. Az elpusztultnál szemünkbe ötlük a méh fejének rothadó, fekete, fénytelen színe, míg az egészséges méhnek csak úgy tükröződik ki a sejtéből világos porcelánfényű homloka. A kezdődő betegség ellen maguk a méhek is nagyszerűen szoktak védekezni, a mennyiben az elpusztult méheket kihúzzák czellájukból (a sejtéből) és kidobják; míg a súlyosabb költésrothadásban szenvedő méheknél ezt már megselekedni nem bírják, a mennyiben a fiasítás már folyékony anyaggá válik.

A könnyebb természetű betegségnél, hogy tovább ne fejlődessen, a következőképen védekezünk: Elsősorban szerezzünk be Formalin-pasztillákat, melyből bármely drogériában 100 drb béke időben 2 koronaért volt kapható s ebből minden családnak adjunk be 1—1 drbot a kaptár hátulsó részébe (mert különben elülről kidobálják) és ha a kaptárban a pasztilla már elpárolgott, akkor újból adjunk be nekik, de csak a nyári hónapokban, májustól szeptember hóig. Formalin-pasztillát egész nyáron át tartunk bent még a legegészségesebb családoknál is, mert a pasztilla elpárolgásával kitűnően fertőtleníti a kaptár belsejét, s a családok nem kaphatják meg olyan könnyen a betegséget. Egy nyáron át alig kell több családonként, 2—3 drbnál. Ezenkívül a beteg családokhoz rakjunk be még apró kis üvegekben hangyasavat is, az üvegek száját pedig kössük be fátyollal, hogy a méhek bele ne fulladjanak és ha kifogy belőlük a sav, újból töltjük meg; de ezt is csak a nyári hónapokban használjuk. Továbbá jó meleg, napsütésben szedjük ki a beteg családokat a keretbakra és az összes lépeket 2 %-os langyos lysoformos vízzel finoman permetezzük meg, méhekkel együtt, valamint a kaptárt is kívül-belül és a méhes környékét, nemkülönbén a méhes falát kívül-belül. Dél-tájban pedig, a mikor a legtöbb méh röpköd a méhes előtt, (tájékoztató repülést tartanak) álljunk közéjük és ugyancsak 2 %-os lysoformos vízzel permetezzük meg a röpködő méheket. A kaptárak elé lehullott méheket minél sűrűbben seperjük össze s égessük el, vagy jó mélyen ássuk el.

Ha az elmondottak szerint védekezünk a könnyebb természetű betegség ellen, akkor nem kell attól félni, hogy a baj át fog csapni a ragályos költésrothadásba, mert a könnyebb természetű betegség még nem ragályos, de ha elhanyagoljuk, akkor bizony a legveszedelmesebb betegséggé fejlődhetik. A kezdetleges költésrothadásnál, ha azt idejekorán felismerjük, báró Ambrózy ajánlása szerint elég jó sikerrel lehet védekezni úgy is, hogy 2 %-os higanyoldatot (sublimatot) alkalmazunk oly módon, hogy 1 kgr. mézhez $\frac{1}{2}$ liter sublimatoldatot keverünk és azt adjuk oda a méheknek, a mit azok egész jóízűen fogyasztanak el. A kaptár belsejét szintén sublimatoldattal ajánlja megpermetezni. Németországban újabban úgy védekeznek a költésrothadás ellen, hogy a családokat átlakoltatják egy tiszta kaptárba, teljesen új műlépekre, a melyek még sohasem voltak használva.

Ha valamely családnál már nagy mértékben dühöng a ragályos költésrothadás, azt leghelyesebb lekézni, a fiasításos lépeket pedig jó mélyen elásni, mert ilyen csa-

ládon már segíteni úgy sem lehet; sőt le nem kénezés esetén még az egészséges törzsek is megkapják tőle a bajt. Ha beteg családdal foglalkozunk, akkor mindég 2 %-os lysoformmal fertőtlenítsük úgy a kezünket, mint azokat az eszközöket, melyeket a beteg családnál használtunk és csak úgy fogjunk egy másik családhoz.

A hol nagy mértékben dühöng a költésrothadás, ott borzasztó bűz jön ki a kaptárból.

Ha egy ilyen költésrothadásban szenvedő méhsejt födelét fölbontjuk, sötétbarna folyadékként ömlik ki belőle a megrothadt fiatal méh; ez már a legsúlyosabb természetű betegség.

Elő szokott fordulni, hogy tavasszal, de különösen a mikor meleg, napsütésben mézet hordanak a méhek, a kaptár közelében savanykás szagot érzünk; ez nem egyéb, mint a behordott méz vízpárájának hangyasavval telített kigőzölgése. Sok kezdő méhészt szokott ez tévedésbe ejteni, mert azt hiszi, hogy már valami baj van.

A költésrothadás csak a nyári meleg hónapokban szokott erősen pusztítani s csak ekkor lehet a bajt igazán fölismerni; ha nyáron el nem pusztul a beteg család, télen már nem lehet megállapítani rajta a baj komolyságát, hanem csak a következő májusban, a mikor aztán el is pusztul az egész. Arra törekedjen tehát minden méhészt, hogy a betegséget idejekorán felismerje, mert akkor még megmentheti méheit.

Ignác Sándor.

A kappanozás mint felesleges állatkínzás. A legtöbb baromfiudvarban már nagyban folyik a kappanozás; ezért nem tartom feleslegesnek baromfi-tenyésztőinket arra figyelmeztetni, hogy a kappanozás nem egyéb, mint rizikóval járó, válogatott állatkínzás.

Sajnos, de való, hogy baromfi-tenyésztőink között még mindig az a téves nézet uralkodik, hogy ha a tenyésztésből hasznot vagy főleg jó pecsenyét akarunk az ős és tél folyamán, akkor a felesleges számú vagy a tenyésztésre nem alkalmas kakaskákat kappanozni kell. E tenyésztők véleménye szerint, ugyanis a kappanozott kakaskák húsa ízletesebb és azok sokkal könnyebben és gyorsabban híznak.

A midőn az idejű kakaskák már nemi érettekké kezdenek lenni, a jó gazdasszony azonnal gondoskodik, hogy a közelben lakó kappanozó — ki rendesen egy öreg asszony szokott lenni — idejekorán megjelenhessen, mert nevezett kappanozási szerszámaival udvarról-udvarra jár, úgy hogy néha már hónapokkal előbb kell megrendelni, nehogy nagy elfoglaltsága miatt esetleg későn jöjjön, a midőn már a kakaskák teljesen nemi érettek.

Már a kappanozás előtti napon kezdetét veszi az állatkínzás, mert már akkor lesznek a kakaskák külön elzárva, a rendes napi eleség meg a felére lesz redukálva és ez mindaddig tart, míg a műtétnek alávetett állatkák teljesen fel nem gyógyultak. A műtét végzése, valamint befejezésekor, az elhullott állatkák felett senki sem sajnálkozik, mert ez mintegy magától értetődik, hogy e nélkül kappanozni nem lehet. Az életben maradt kappanok közül, egyik-másik, dacára a herelési műtétnek, a gazdasszony állandó bosszúságára, csak tovább is kukurézolni,

a tojók között alkalmatlankodni és a tenyész kakasokkal verokedni fog, mert akármilyen gyakorlattal bír is a kappanozó asszony, igen sűrűn elő fog fordulni, hogy egyik-másik kakasnak egyik heréje megmaradt. Már pedig az ilyen félkakas igen sok bajt és kellemetlenséget okozhat, ha a tojókhoz férhet; veszélyeztetheti ugyanis a jövőendő állomány életképességét, illetve a tenyésztési eredményt évek hosszú sorára is visszavetheti.

Az elhullásokra vonatkozólag megjegyezzük, hogy a kappanozó asszonyoknak fogalmuk sincs az antiszeptikus műtétéről; már pedig e nélkül a legkisebb operációt sem lehet biztos sikerrel végrehajtani, annál kevésbé egy ilyen nem éppen kis műtétet. A kappanozó asszonyok tudvalevőleg éppen olyan kezdetleges, primitív módon végezik a herélési műtétet, mint anyáik és nagyanyáik, kiktől ezt a mesterséget elsajátították, illetve éppen úgy, mint évszázadokkal ezelőtt a sebészek, piszkos kezekkel és rozsdás késekkel stb. Innen van azután az, hogy csupán a véletlen körülménynek köszönhető, ha egyik-másik kakaska vérmérgezésben el nem hull. Igaz, hogy jelenleg van már egy modernebb varrásnélküli amerikai kappanozási eljárás is, esakhogy ha az sem lesz teljesen antiszeptikusan végrehajtva, úgy az sem jobb, a régi eljárásnál; már pedig ahhoz, hogy ez az eljárás úgy legyen végrehajtva, amint az szükséges, ahhoz bizonyos állatorvosi ismeretek szükségesek, illetve ezzel nem bírónak ez nem való, ezért itt ezen eljárásra bővebben ki sem terjeszkedem.

A nagy elhullási százalék folytán beállott anyagi veszteségen kívül, a mint már említettük, a kappanozás oly nagy állatkínzás, melynek a jelenlegi humánus században, a midőn valamennyien azon fáradozunk, hogy az állatok levágása is minél kevesebb kínnal és lehetőleg gyorsan történjék, előfordulnia már nem szabadna, miért is a kappanozó tenyésztőket humanitási szempontból is felhívjuk, hogy ezen, minden cél és eredmény nélküli barbarizmusról tegyenek már egyszer le. Mert ha a kakaskákat, mielőtt azoknak nemi ösztönük ébredni kezdene, a jérezéktől elkülönítjük, akkor egyáltalában nincs szükség arra, hogy kappanozzuk, mert ez esetben a kakaskák húsa éppen olyan ízletes lesz, mint a kappanoké. Továbbá hízás tekintetében sem fognak a kappanoktól elmaradni, mert azáltal, hogy a jérezéktől el vannak különítve, a nemi inger nem fog fennállni, úgy tehát a táplálék egyik jelentékeny része nem lesz az ondóképződésére felhasználva.

A francziák, daczára annak, hogy a jelenlegi világháborúban nem mutatkoztak valami humánus népnek, mégis már évtizedek óta szakítottak a kappanozás barbarizmusával és kizárólag csakis az előbb említett eljárás szerint kezelik kakaskáikat, melyek azután hízott állapotban poulard név alatt kerülnek a piacra. *Bászal Elek.*

A tojás eltartása. Hreblay Emül, lapunk munkatársa írja a «Köztelek» egyik legutóbbi számában a következőket: Tekintettel a mostani nehéz megélhetési viszonyokra, nem tudjuk eléggé ajánlani a termelőknek, hogy a nélkülözhető tojásokat a téli időszakra biztosítsák, mert

előreláthatólag a tél folyamán a friss tojás kevés, igen keresett, sőt igen ritka élelmicikk lesz.

A tojás elrakásának, konzerválásának, eltartásának igen sok módja van úgy hazánkban, mint a külföldön. Nem terjeszkedem ki ez alkalommal több eltartási eljárás ismertetésére, csupán egyre, a melyet a legegyszerűbbnek s a legjobbnak ismerek. Ez a mézvízben való eltartási mód.

A pinezébe beállítunk tisztára kimosott s kikéneztet, egyik fenekétől megszabadított, a tojások számához mért hordót s azt félig megtöltjük 10 %-os mézvízzel. Ebbe a folyadékba aztán szép lassan leengedjük a friss tojásokat, nagyon óvatosan, nehogy összetörjön egy is, mert ez a folyadék elromlását s később a tojások romlását idézhetné elő. A folyadékba amnyi tojást lehet rakni, hogy a legfelső tojások felett egy arasznyi víz legyen, a melyen pár nap alatt a méz élenyülése folytán vékony mézréteg létesül, a mi a víznek romlását s a benne levő tojásoknak épségben maradását, mivel levegő hozzájuk nem juthat, biztosítja.

A tojás így évekig eltartható, eltartása kevésbé kerül s hígtojáson kívül mindennemű háztartási és ipari célra teljesen megfelel.

Különfélék.

Halálozás. *Czékus András* erdészeti főiskolai hallgató, az 1. számú tiroli császárivadásvezéred tartalékos hadnagya, a nagy ezüst és a bronz vitézségi érem tulajdonosa, az olasz harcztéren június hó közepén 21 éves korában hősi halált halt. Előbb az orosz harcztéren teljesített szolgálatot s tizennyolcz hónapig volt a fronton. Bajtársai Castana község temetőjében helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett.

Szökevény hadifoglyok elfogása. Az orbovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó bizterei erdőgondnokságban, a román határ mentén július havában Márta Sebők m. kir. segéderdőőr, a havasokon levő pásztorok segítségével egy napon 12 megszökött hadifoglyott, Paics Márton m. kir. erdőőr és Blázs Tivadar m. kir. főerdőőr pedig külön-külön 2—2 hadifoglyot fogott el, akiket a csendőroknak adtak át.

A mesterséges keltetés. Irta: *Winkler János*, a Baromfi-tenyésztők Országos Egyesületének titkára. Megrendelhető a «Patria» irodalmi vállalat nyomdai r.-t.-nál, Budapest, IX., Üllői-út 25. Ára 50 fillér.

E kis füzetben a mesterséges keltetésről van szó, a mely voltaképen sokak előtt még lehetetlenségnek tűnik fel. Pedig nem lehetetlenség, hanem igen egyszerű, könnyen végrehajtható művelet, a mely csak pontos kezelést igényel. A keltetőgép kezelése mellett a tojásban levő szunyádó csirát akarjuk életre kelteni, magasabbrendű, finom szervezetben akarjuk az élet lángját felgyújtani, tehát pontosan kell az élet törvényeit betartani. A régi Egyiptomban jóval Krisztus születése előtt

ismerték és sikerrel űzték a mesterséges keltetést. A kinnaiak ősidők óta a legegyszerűbb műveletekkel — kosarakban — keltik ki főleg a kacatozásokat. Az újkorban Amerika ajándékozta meg az emberiséget olyan kitűnő szerkezetű gépekkel, a melyek segélyével biztos sikerrel lehet keltetni. Gyártanak ideát Európában, sőt nálunk Magyarországon is már igen jó gépeket, de a keltetőgép-
ipar igazi hazája Amerika, a hol már valóságos keltetőgép-
póriásokat bocsátanak forgalomba.

A mesterséges keltetésnek nagy jövője van. Ezt onnan lehet látni, hogy az amerikai és nyugateurópai nagyipartelemek környékén ezer meg ezer új gépet adnak el évente. Az oka ennek az, hogy a közlekedés egyre több és több baromfit és tojást igényel. Innen van, hogy a baromfi- és tojáskereskedelem hihetetlen arányokat öltött. Nálunk Magyarországon is óriási értéket képvisel a baromfikivitel. A háború előtt 80 millió értékű kivitt mutatott ki a statisztika, a mely összegben nincs benne az osztrák tartományok határszélein átmenő kocsiforgalom, a mely pedig szintén jó egynéhány milliót képvisel. A háború alatt óriási területek pusztultak el, a melyeknek a baromfitenyésztése is tönkrement s így a kereskedelem még inkább rá lesz szorulva a magyar baromfira. A baromfi- és tojáskereskedelem óriási meghódítandó területet képez a magyar gazda számára.

Newyork. Newyork (olvasd: Nyújork) nemesak Amerikának, hanem az egész világnak első és legnagyobb városa s egyúttal a világ zsidóságának centruma és legnépesebb települő helye. A bevándorolt különféle nemzetiségű zsidók, irek és amerikai benszülöttek mellett, 723,000 birodalmi német, 306,000 magyar és osztrák, valamint 735,000 orosz származású nép is lakik Newyorkban. A város földalatti vízvezetékének csőhálózata megközelítőleg 5000 kilométer hosszú s napi vízszolgáltatási képessége 510 milliárd litert tesz ki. A rendőrség létszáma 10,674 emberből áll; idegenforgalma naponta átlag 200,000 egyén; minden 4 perczre esik egy-egy születés. Newyorkban 38,000 gyár működik, a melyekbe közel 10 millió korona van befektetve s évi árútermelésük több mint 15 milliárd koronára rúg. A városnak 198 közkertje, parkja és sétateret, 1525 különféle felekezethez tartozó temploma, 1500 szállodája, 250 színháza és 600 egyéb mulatóhelye van. Iskoláiban évente 802,500 tanulót oktatnak s ezek tanítását és nevelését 20,063 tanár és tanító látja el. Van Newyorknak 102 nyilvános közkórháza 21,858 ágygyal s 31 postahivatal gondoskodik a betegek levél és csomagpostájának továbbításáról és kézbesítéséről. A város különféle közlekedési vállalatai naponta átlag 4.967,680 egyént szállítanak.

Hány ló van a világon. Egy angol ujság által végzett kutatások szerint, Földünk jelenlegi loállománya 93½ millió darabra tehető. Ebből Oroszországra 25 millió, az amerikai Egyesült-Államokra 20·5 millió, Argentiniára 7·5 millió, Németországra pedig 4·5 millió esik. Csaknem ugyanennyi ló van Ausztria-Magyarországnak, vagyis Magyarországnak 2·5 millió, Ausztriának pedig 1,800,000

drb. Azután következik Kanada 2·5 millió, Anglia 2·5 millió, Franciaország valamivel kevesebb mint 2¼ millió, Japán 1·5 millió, India közel 1·5 millió, Olaszország 1,200,000, Románia 870,000, Mexikó 860,000, Spanyolország 560,000, Ausztrália 250,000 darab lóval. A többi 16 millió ló a nem említett országok közt oszlik meg.

London lakosainak száma. 1801. évben London lakosainak a száma 783,000 s ha hozzászámítjuk a kültekkel lakosait is, úgy 1,067,000 volt; az 1911. évi népszámlálás szerint a lakosok száma már 7,251,358-ra rugott; ha az azóta beállott szaporulatot is figyelembe vesszük, úgy London lakosainak jelenlegi számát, beleszámítva az elővárosok lakosait is, kereken 9,000,000-ra lehet tenni, a kik 1,200,000 házban laknak. A lakosok 75%-a londoni típusú házban, vagyis egy családnak való házban lakik és csak 10%-a lakik nagy bérházakban.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” közleményei.

Nyugtázás. A f. év július és augusztus havában a szövetség pénztárába tagdíjat fizettek: 1916. II. felére: Mottl Rezső, Wolf Rezső, Köves Reinhold, Dombos Lipót, Barna Vendel, Lang Károly, Kovács János és Juhász János 2—2 K.

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák 1916. évi október hó 16-án s az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Beszterezebányán, Miskolczon, Kassán, Máramaroszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszébenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen fognak megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri, vagy vadőri szakvizsgát letenni óhajtják, hogy az ehhez szükséges engedély iránt kellően felszerelt kérvényüket 1916. évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez nyújtják be, a melynek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1916. évi július hó 11-én.

M. kir. Földművelésügyi Minister.

96865
I B—1. szám.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőigazgatóságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

A kincstári erdészeti személyzet által legeltethető (makkoltható) állatállománynak normáljószág egységekben való megállapítása tárgyában.

Az erdészeti személyzet részéről a kincstári illetmény legelőkre hajtható lábas jószág számát a hivatali elődeim által kiadott 1885. évi 17,209. és 1904. évi 64,671. számú

körrendeletekben előírt faj, nem és kor szerint való tartása egyes vidékeken igen nagy nehézségekbe ütközvén, a legeltethető állatok számát ezen körrendeletek egyéb intézkedéseinek fenntartása mellett jövőre normáljószág egységeiben állapítom meg.

A különféle nemű és korú állatoknak normáljószágra való átszámítása a következő arányszámok szerint végzendő:

1 drb. tehén, bika, ökör, továbbá a második évet betöltött tinó vagy üsző	1·00	normáljószág
1 drb. növendékmарha 1 éves kortól 2 éves korig	0·50	«
1 drb. 1 éven aluli borjú	0·25	«
1 « jül, kos, vagy ürü	0·20	«
1 « idei bárány	0·10	«
1 « 1 évesnél idősebb sertés	0·50	«
1 « 1 éven aluli sertés	0·25	«
1 « csikós kanca	1·50	«
1 « egy évesnél idősebb csikó vagy ló	1·00	«
1 « egy évesnél fiatalabb elválasztott csikó	0·50	«
1 drb. öszvér, vagy szamár	1·00	«

Ezen arányszámok figyelembevételével:

a) az erdőtiszték összesen 9·5 (Kilenczésgészöttized);
b) az altiszték és szolgálk, valamint az erdőlegények, segéderdőőrök és napibéres erdőőrök összesen 5·5 (Öt egészöttized) normáljószágot legeltethetnek az erre a czélra kijelölt területeken.

Megjegyzem, hogy az ekként megállapított számú normáljószágokból:

a) az erdőtisztéknél 4·5 normáljószág kizárólag csak sertésekre és 5·0 az egyéb fajú állatokra,

b) az altiszték stb.-nél pedig 2·5 normáljószág a sertésekre és 3·0 az egyéb fajú állatokra vonatkozik.

Nem engedhető meg tehát, hogy egyes illetményesek ezen megállapítástól bármily tekintetben is eltérjenek. Ebből folyólag az utóbb részletezett normáljószág mennyiségét meghaladó számú sertést makkoltatni, vagy más fajú állatot legeltetni szigorúan tilos még azon esetben is, ha ezzel szemben az alkalmazottak megfelelően kevesebb számú más fajú lábas jószág, illetve sertés részére vennék igénybe legeltetési (makkoltatási) jogosultságukat.

Ezen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1916. évi június hó 2-án.

A miniszter helyett:

Bartóky, s. k.
államtitkár.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben, 1916. évi július hó 8-án kelt legfelsőbb elhatározásával a vöröskereszt-egylet körül kifejtett különösen buzgó és eredményes működésével szerzett kiváló

érdemei elismerésül *Földi János* nyugalmazott miniszteri tanácsosnak, magyar vöröskereszt-egyleti főmegbízott-helyettesnek a Lipót-rend lovagkeresztjét méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Földmivvelésügyi magyar miniszterium előterjesztésére folyó évi június hó 1-étől számítandó joghatálylyal a VI. fizetési osztályba a rendszerezített illetményekkel kinevezem: dr. *Kövessi Ferenc*-et, a selmezbányai bányászati és erdészeti főiskola II. osztályú rendes tanárát I. osztályú rendes tanárrá és *Jankó Sándort* a selmezbányai bányászati és erdészeti főiskola II. osztályú rendes tanárát főerdőtanácsosi minőségben I. osztályú rendes tanárrá.

Kelt Bécsben, 1916. évi július hó 16-án.

Ferenc József s. k.

Báró Ghillány Imre s. k.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter, a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg a hadműveletek folytán elpusztult vagy megrongált községek belsőiségi rendezésének intézéseére az elhunyt *Téglás Károly* miniszteri tanácsos helyébe *Sáros vármegye bártfai, felsővízközi és giráltyi, Zemplén vármegye sztrópki, mezőlaborezi, szinai és homonai, Ung vármegye nagybereznai s Máramaros vármegye ökörmezői, tiszavölgyi és máramarosszigeti járásainak területére kormányhatósági megbízottként *Kovács Gábor* m. kir. főerdőtanácsost és további helyetteséül az eddigi helyetteseken kívül *Sáros és Zemplén vármegyék érdekelt járásainak területére Szántó Mihály* m. kir. erdőtanácsost küldötte ki.*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter, *Téglás Károly* miniszteri tanácsos elhalálása folytán a pusztulást szenvedett kárpáti községek újjáépítésére szervezett állami akezió összes ügyeinek központi vezetésével *Kovács Gábor* m. kir. főerdőtanácsost bízta meg.

E czélból az elhunyt *Téglás Károly* miniszteri tanácsoshoz beosztott *Szilágyi Ernő* m. kir. segéderdőmérnököt is nevezett mellé osztotta be.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte *Nemes Károly* m. kir. főerdőtanácsost Tótsóvárról Kolozsvárra s megbízta a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság vezetésével.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte *Gründl Gyula* m. kir. erdőtanácsost Miskolcra a lugosi m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához Lugosra. — *Huszár Pál* m. kir. főerdőmérnököt pedig Máriaradnáról Miskolcra.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte *Balós József* m. kir. erdőtanácsost Zólyomlipeséről Besztercebányára a besztercebányai erdőigazgatóság központi szolgálatához, — *Medvezky Ernő* m. kir. erdőtanácsost pedig Besztercebányáról Budapestre a vezetése alatt álló miniszterium erdészeti (I—B.) főosztályába.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte *Béky Albert* m. kir. főerdőmérnököt Budapestről a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához Kolozsvárra, *Beyer Jenő* m. kir. főerdőmérnököt pedig Nagyváradról Budapestre, a miniszterium erdészeti (I—B.) főosztályába.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1916. évi július hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Ptacek Rezső G. —, Lugosi erdőig. 316.—, Orsovai erdőhiv. 172.—, Gödöllői erdőhiv. 136.—, Máramarosszigeti erdőig. hd. 19.80, Zsarnócai erdőhiv. 124.—, Lippai főerdőhiv. 200.—, Gróf Andrássy S. urad. hd. 16.95, Szatmári püsp. hd. 45.55, Kucely Gyula hd. 5.80, Mezey Károly hd. 2.75, Németh István hd. 2.—.

1 koronát fizettek: Saári Mihály, Blaskó Sándor, Tomasevics Szvetozár, Bakó Dezső, Falezigy István, Hollósy Árpád, id. Szanyi Gyula, Vohradnyik Vilmos, Branda János.

2 koronát fizettek: Barnóczky István, Merreider István, Tóth Mihály, ifj. Koós István, Szabó József, Lakatos János, Wineze János, Panuczka István, Nischy Lajos, ifj. Kulics János, Ladányi Frigyes, Matyaezko Dezső, Prónay Béla, Sándor Gyula, Szabó Géza, Szabó József, Várjon Géza, Butács Gyula, Kaszás János, Klepp Ferencz, Szécs Gábor, Benceze Vincez, Gavalik Sándor, Granzer Jenő, Haller János, Keller József, Kiss Béla, Klingvoszky János, Kucky Gyula, Giger Ferencz, Gubriánszky János, Molnár Bálint, Molnár Sándor, Dudák Albert, Lambert Gyula, Vermes István, Kiszél András, Bánó Imre, Lutter Sándor, Szabó János, Zsidó Mihály, Jantyik József, gróf Pálffy János erdőhiv., Tótsóvári erdőhiv., Antos József, Syllaba Ferencz, Babós István, Regénye Ferencz, Kremper József, Pudleiner Gyula, Kerekes Pompeus, Molnár István, Simon Károly, Kazán Ferencz, Repiczky Gusztáv, Holya János, Szobák Ferencz.

3 koronát fizettek: Németh József, Vajka János.

4 koronát fizettek: Róth László, Geney Imre, Stummer István, Kondor Imre, Engli Vilmos, Farkas István, Steuka Lajos, Boesky József, Beznitza József, Dengó András.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavitott lakozím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbarányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölsőleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk

Sz. F. 1. Kérdésére csak az a gyáros tud feleletet adni, a kitől a fegyverét vette. A legkomolyabban figyelmeztetjük, hogy a löporokkal ne kísérletezzen, mert abból súlyos bajok származhatnak, hanem kérdezze meg a gyarost, hogy fegyvere füstnélküli löporra be van-e löve s ha igen, milyen löporból, mennyit kell vennie. Ha pedig fegyverét kéz alatt vásárolta, úgy egy megbízható gyárba küldje a fegyvert belővé végett. 2. Előfizetése szeptember végéig van rendezve.

L. A kinstári erdőlegényeknek irodaátalányuk nincs; de ha védkerület ellátásával vannak megbízva, az erdőőröket megillető évi 4 kor. irodaátalányt részükre is ki szokták adni.

A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

Z. N. Az 1907. évi III. t.-cz. 8. §-a értelmében köteles eltérni, hogy az iparvasutat az ön kertjén vezeték keresztül. Természetes azonban, hogy a vasút köteles az általa igénybe vett területért kárpótlást fizetni, vagyis vagy meg kell vásárolnia az általa igénybe vett területet, vagy pedig azért használati díjat (haszonbért) kell fizetnie. Legtanácsosabb a használati díjra nézve a vasúttal békés úton meg egyezni, a mi ha nem sikerül, a bíróság megindítja a kisajátítási eljárást s a bíróság állapítja meg a vasút által fizetendő kártalanítási összeget. A helyi viszonyok ismerete nélkül bajos a haszonbér összegére nézve nyilatkoznunk. Követelheti ezenfelül, hogy a vasút az ön átvágott kertjét a vágányok mentén mindkét oldalon bekerítse, hogy a vágányokon keresztül a levágott kertrészletbe átjárót építsen, sőt a levágott kertrészlet nehezebb és körülményesebb megmunkálása címén is kérhet némi kárpótlást.

T. A. Az erdőőri szakvizsga letehetésének egyik feltétele a 3 évi erdészeti gyakorlati szolgálat. Az, hogy ezt a gyakorlati szolgálatot mikor szerezte meg, teljesen közömbös s így nincs akadályja annak, hogy a szakvizsgát akkor tehesse le, a mikor katonai kötelezettségének is már eleget tett.

R. N. A polgári hadiérdemkereszt, a polgári érdemek méltatására hivatott hatóság előterjesztése folytán azoknak fog adományoztatni, a kik a mostani háborúval kapcsolatban kiváló buzgalommal és áldozatkészséggel teljesítettek a polgári és a gazdasági élet terén különösen hasznos, közérdekű és kitüntetésre méltó szolgálatot. Az egész alapszabályok közlésére helyünk nincs s csak még azt tudatjuk, hogy az új polgári hadiérdemkeresztnek négy osztálya van, oklevél nem jár vele, de azok, a kik ezt a kitüntetést megkapják, attól a hatóságtól, a mely a kitüntetésre javaslatot tett, okiratot kapnak a kitüntetésről.

47 éves, nős, róm. kath., családos, ép, egészséges, hadmentes erdőőr, ki az összes erdészeti és vadászati teendőiben, valamint a vadtenyésztésben is teljesen jártas, a mikről bizonyítványai tanuskodnak, nagyobb uradalomban erdőőri, esetleg vadőri állást keres. — Jelenleg mintagazdaságban vagyok alkalmazva mint munkafelügyelő. — Czimem: Bajgár János, Váczsentszlászló, társ. major, u. p. Túra (Pest megye). (10)

Négy középiskolát végzett, magyarul és tótul beszélő fiatalember uradalom, vagy valamelyik állami erdőhivatalhoz gyakornokul ajánlkozik. Az állást bármikor elfoglalhatja. Czime: Bakó Dezső, Sátoraljaujhely. (Csalogány-uteza 11. szám.) (12.)

Erdészi, fővadászi állást keres 52 éves, nős, r. kath., erőteljes, szakiskolát végzett fővadász. Jelenlegi állását az uradalom parcellázása miatt hagyja el. Szakmájának minden ágában tökéletes jártassággal bír, a miről 24 éves szolgálati bizonyítványa tanuskodik. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (14.)

Vadászi állást keres november vagy december 1-re, a kis- és nagyvad tenyésztésében több évi gyakorlattal bíró egyén, a ki magyarul és németül is tud. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (13.)

50 éves, róm. kath., szakvizsgával bíró, felesketett erdőtiszt, beszél a német, román, szerb, horvát és tót nyelveket tökéletesen, igazolt gazdatiszt, úgy az erdészet, valamint a gazdaság ágazataiban sok évi tapasztalatai folytán azonnalra vagy legkésőbb szeptember 1-re állást keres. Ép, erős és egészséges, hadmentes. Czime a kiadóhivatalban. (8.)

50 éves, nős, egy gyermek atyja, róm. kath., erőteljes, hadmentes, szakvizsgázott erdőőr, ki jelenleg nagy uradalomban mint fővadász van alkalmazva, október, esetleg szeptember hó 1-ére állást keres. Beszél magyarul, németül, tótul és románul. Esetleg cserélne állást olyan erdőáltiszttal, a hol nagyobb erdőkezelés és nagy vadtenyésztés van, ha az állás tehermentesebb is. Jelenlegi állásom kevés, kisebb erdő, többnyire sík vadászterület. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (15)

HIRDETÉSEK

2598/1916. szám.

Pályázati hirdetés. Az ungvári m. kir. főerdőhivatal pályázatot hirdet: 2 (kettő) főerdőőri és előléptetés esetén 4 (Négy) erdőőri állásra.

A pályázati kérvények 1916. évi augusztus hó 31-ig az alulírt főerdőhivatalnál nyújtandók be.

Részletes pályázati feltételek ugyanott díjtalanul kaphatók.

Ungvár, 1916. évi július hó 26-án.

(5.)

M. kir. Főerdőhivatal.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

32 éves erdőőr, a ki a külső erdőkezelésnél, valamint az irodai teendők végzésénél teljes jártassággal bír, magánerdőuradalomnál mielőbb állást keres. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (11.)

1915/1916. szám.

Kavics és homok termelési jog bérbeadás.

A nagymarosi m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó 635 k. h. kiterjedésű szigetmonostori nagy és kis Dunamederben a kavics- és homoktermelési jog, kizárólag zárt írásbeli ajánlatok mellett, nyilvános versenytárgyaláson bérbeadatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1916. évi szeptember hó 6-án déli 12 óráig a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be, és ugyanott 1916. évi szeptember 7-én d. e. 10 órakor nyilvánosan fognak felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál és a nagymarosi erdőgondnokságnál megtekinthetők, ajánlati űrlapok és borítékok ugyanott szerezhetők be.

Kikiáltási ár, mint évi bérösszeg 3020 kor. Leteendő bánatpénz 302 kor.

Kelt Gödöllőn, 1916. évi július hó 30.

(6.) *M. kir. Erdőhivatal.*

Eladó egy vérebbel keresztezett foxterrier és egy 1 1/2 éves sárgaszőrű vizsla, apotéroz és keres. Érdeklődők forduljanak Németh István erdőörhöz. Nagydudor, Veszprém megye. (4.)

Két darab kifejlett, fiatal, élő **uhú** darabonként 50 koronáért eladó. Cím: Czidor János m. kir. erdőör Hunyad megye u. p. Zám. Pozsga. (9.II.1.)

2471/1916. szám.

Tölggyrönkő eladás. A visegrádi m. kir. erdőgondnokság lepencei dunaparti rakodóján készletezett 404 drb 96·87 m³ tölggyrönkő VI. eladási csoportban zárt írásbeli ajánlatok mellett, nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1916. évi szeptember hó 4-én déli 12 óráig a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be és 1916. évi szeptember hó 5-én d. e. 10 órakor az erdőhivatalnál nyilvánosan bontatnak fel.

Az eladási csoportokról, kikiáltási áraitól és leendő bánatpénzekről szóló kimutatás, továbbá árverési és szerződési feltételek, valamint ajánlati űrlapok és borítékok a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál és a visegrádi m. kir. erdőgondnokságnál szerezhetők be.

Kelt Gödöllőn, 1916. évi július hó 31-én.

(7.) *M. kir. Erdőhivatal.*

A nagytapolcsányi járás főszolgabírájától.

5988/1916. szám.

Pályázati hirdetmény. Nyitra vármegye nagytapolcsányi járásban Radosna székhellyel rendszeresített védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állással összesen 860 korona javadalmazás élvezete van egybekötve, mely havi részletekben az erdőbirtokosok által szolgáltatik ki.

A kérvényhez, mely a nyitrai m. kir. járásí erdőgondnokságnál legkésőbb a folyó évi augusztus 28-ig

nyújtandó be, pályázók a közetkező okmányokat tartoznak mellékelni: 1. illetőségi bizonyítványt, 2. szakvizsgálati bizonyítványt, 3. erkölcsi bizonyítványt, 4. egészséges, edzett, erős testalkatot, jó halló-, látó- és beszélőképeséget igazoló tisztiorvosi bizonyítványt, 5. nyelvismeretükről és eddigi alkalmaztatásukról tanuszkodó bizonyítványt.

Kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Az állás folyó évi augusztus hó 28. napján délelőtt 9 órakor hivatalos helyiségemben választás útján fog betöltetni s a megválasztott erdőör szeptember hó 1-től tartozik szolgálatba lépni.

Nagytapolcsány, 1916. július hó 12-én.

(2.) *Markovics* főszolgabíró.

2330 1916. szám.

Földfestékbánya bérbeadás. A budakeszi-i m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó kincstári földfestékbánya kizárólag zárt írásbeli ajánlatok mellett nyilvános versenytárgyaláson bérbeadatik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1916. évi augusztus hó 20-án d. u. 6 óráig a budakeszi-i m. kir. erdőgondnokságnál nyújtandók be és 1916. évi augusztus hó 21-én d. e. 9 órakor az erdőgondnokságnál nyilvánosan bontatnak fel.

Az árverési és szerződési feltételek a budakeszi-i erdőgondnokságnál megtekinthetők; ajánlati űrlapok és borítékok ugyanott szerezhetők be.

Évi bérösszeg mint kikiáltási ár 3000 kor. Leteendő bánatpénz 300 kor.

Gödöllő, 1916. évi július hó 24-én.

(3.) *M. kir. Erdőhivatal.*

VADGESZTENYE ÉS TÖLGYMAKK

vagy ezek hulladéka megvételre kerestetik.

Ajánlatok **HAJDU MIKSA** czimre (5. II. 1.)

Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 19. szám kéretnek.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czímű könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentre küld

a «*Méhészet*» kiadóhivatala

Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.